

HØJESTERETS DOM

afsagt onsdag den 11. januar 2023

Sag BS-14077/2022-HJR
(1. afdeling)

A
(advokat Claus Allan Bonnez, beskikket)

mod

Region Hovedstaden
(advokat Henrik Perregaard)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Glostrup den 20. august 2021 (BS-14733/2021-GLO) og af Østre Landsrets 2. afdeling den 15. februar 2022 (BS-31986/2021-OLR).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Jens Peter Christensen, Hanne Schmidt, Oliver Talevski, Jan Schans Christensen og Jørgen Steen Sørensen.

Sagen er behandlet skriftligt, jf. retsplejelovens § 387.

Påstande

Appellanten, A, har påstået sagen hjemvist til byretten.

Indstævnte, Region Hovedstaden, har påstået stadfæstelse.

Supplerende anbringender

A har supplerende anført navnlig, at landsrettens dom stiller ham dårligere med hensyn til muligheden for godtgørelse, end hvis Det Psykiatriske Patientklagenævn ikke havde givet ham medhold i, at frihedsberøvelsen var ulovlig. I sidstnævnte tilfælde kunne han have krævet frihedsberøvelsens lovlighed ind-

bragt for retten efter retsplejelovens kapitel 43 a og i den forbindelse fået påkendt spørgsmålet om godtgørelse, jf. lovens § 469, stk. 6. Efter landsrettens dom er han i stedet henvist til at anlægge sag mod regionen efter civilprocessens almindelige regler.

Et sådant resultat er udtryk for en formalistisk tilgang til anvendelsesområdet for retsplejelovens kapitel 43 a og inddrager ikke hensigten bag det samlede psykiatriske klagesystem, herunder psykiatrilovens § 37. Resultatet har også mere generelt uheldige konsekvenser. F.eks. vil regionen under en sag, som patienten efter civilprocessens almindelige regler anlægger med påstand om godtgørelse, kunne anfægte Det Psykiatriske Patientklagenævns afgørelse, uden at patienten har de rettigheder, der følger af kapitel 43 a.

Region Hovedstaden har supplerende anført navnlig, at det følger af ordlyden i retsplejelovens § 469, stk. 6, at krav om godtgørelse som følge af ulovlig frihedsberøvelse kun kan påkendes efter reglerne i lovens kapitel 43 a i forbindelse med en sag om frihedsberøvelsens lovlighed. Den foreliggende sag angår ikke frihedsberøvelsens lovlighed, idet Det Psykiatriske Patientklagenævn har truffet afgørelse om, at fikseringerne af A var ulovlige, og regionen ikke har anfægtet afgørelsen.

Det anførte er i overensstemmelse med formålet bag kapitel 43 a, som er at sikre let adgang til at anfægte en frihedsberøvelses lovlighed, men ikke til at føre sag alene om godtgørelse. Det er derfor velbegrundet, at patienten i tilfælde, hvor Det Psykiatriske Patientklagenævn allerede har fastslået, at frihedsberøvelsen var ulovlig, må anlægge en sag, der alene drejer sig om godtgørelse, efter civilprocessens almindelige regler. En lettelse af patientens adgang til at føre sag alene om godtgørelse, således at kapitel 43 a også omfatter sådanne sager, må ske ved en ændring af lovgivningen.

Højesterets begrundelse og resultat

Som anført af landsretten har Det Psykiatriske Patientklagenævn truffet afgørelse om, at fikseringerne af A var ulovlige. Region Hovedstaden har ikke anfægtet nævnets afgørelse, og sagen angår alene, om A som følge af fikseringerne har krav på godtgørelse.

Med denne bemærkning og i øvrigt af de grunde, som landsretten har anført, tiltræder Højesteret, at retsplejelovens kapitel 43 a ikke finder anvendelse i sagen. Højesteret finder således, at lovens § 469, stk. 6, efter bestemmelsens ordlyd og forarbejder indebærer, at spørgsmål om godtgørelse kun kan behandles efter kapitel 43 a, hvis der for retten er tvist om, hvorvidt frihedsberøvelsen er lovlig.

Højesteret er opmærksom på, at A herved er processuelt dårligere stillet med hensyn til at opnå godtgørelse, end hvis han ikke havde fået medhold i Det Psykiatriske Patientklagenævn. Højesteret finder, at dette ikke kan føre til et andet resultat end det anførte, og at en anden retsstilling derfor forudsætter en lovændring.

Højesteret bemærker, at den foreliggende sag adskiller sig fra tilfælde, hvor den pågældende begærer sagen indbragt for retten alene med påstand om godtgørelse, men hvor regionen anfægter klagenævnets afgørelse og gør gældende, at tvangsfikseringen var lovlig, og at der derfor ikke er grundlag for godtgørelse. I sådanne tilfælde behandles sagen efter retsplejelovens kapitel 43 a, jf. herved Højesterets domme af 31. januar 2017 (UfR 2017.1314) og 26. oktober 2022 (UfR 2023.378).

Højesteret stadfæster herefter dommen.

THI KENDES FOR RET:

Landsrettens dom stadfæstes.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger for Højesteret til den anden part eller til statskassen.